

Az elfelejtett zászlóalj nyomában

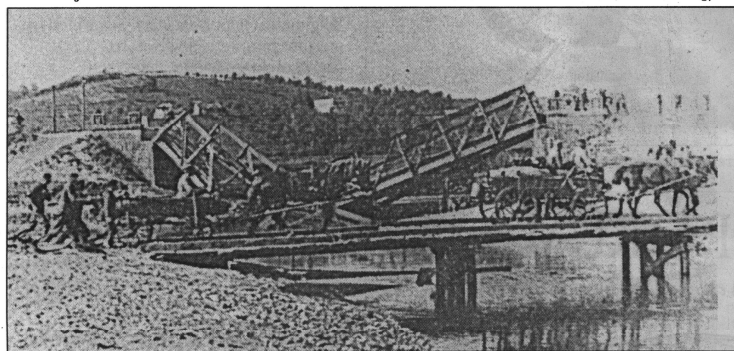
Film készül a Petőfi-brigádról

Néhány évvel ezelőtt jelent meg az interneten s az olvasók körében gyorsan népszerűvé vált Bálint Csaba topolyai származású, Budapesten élő és dolgozó újságíró Serbia Inasjd elnevezésű hír-blogja, amelyben az egykori Jugoszláviával, illetve a tagköztársaságaiból kialakult utódállamokkal kapcsolatban olvashatunk bejegyzéseket, híryananyagokat, elemzéseket, illetve nézhetünk meg videókat.

A HVG szerkesztőségétől a 2008-as év hírbloggere címet kiérdemlő Csaba internetes oldalán a szémültban megemlékezett a második világháborúban tevékenykedő és vajdasági magyarokból álló Petőfi-brigádról is. A http://srbiya.blog.hu/2010/11/03/az_elfelejtett_zaszloalj internetes cím alatt megtalálható bejegyzésből kiderül, hogy Csaba barátjaival és kollégáival együtt filmet szándékozik készíteni az „elfelejtett zászlóalj” történetéből:

■ Három évvel ezelőtt kezdték el a forgatást, ez idő alatt mennyi anyagot sikerült elkészíteni s miképpen szándékoztak ezt feldolgozni?

– Feltucat túlélővel beszélünk, az ő történeteikből áll majd össze a film a terveink szerint. A szálak, mivel a brigád nem volt egy óriási alakulat, többször összefutnak, ezért egyszerű filmet lehet köréjük kerekíteni. Még 2007-ben rögzítettük a történeteket, azonban amikor elkezdtük volna filmmé gyúrni

– Régi vágyam, hogy a Petőfi-brigád történetét megfilmesítem. A nagyapám is részt vett a harcokban, kisgyerekként láttam az emléklapokait, mindig foglalkoztatott fiúként az egész háborúsdí. Persze gyerekként másképp képzeltem az egészet. Romantikusként találtam a meglehetősen tragikus történetet. Később, felnőttként értettem meg, hogy mi is történt valójában, és mennyire kevés a romantikus epizód a sztoriban – kezdett el mesélni Csaba a készülő alkotásról, majd folytatta: – A zsegedi egyetemen ismertem meg azokat az embereket, akikkel végül is neki-vágtunk. Imre Balázs nagyszülei a partizánok elől menekültek el Bácskából, ezért ő is sok történetet hallott már a brigádról is, a bosszúról is. Személyes kötődése miatt nagyon érdekelte ez a korszak. Fekete Zsuzsa is csatlakozott hozzáuk az évfolyamunkról, és egy kölcsönzött kamerával nekiláttunk az elképzelésünk megvalósításának.

■ Több mint fél évszázad telt el a második világégs óta. Ezt figyelembe véve miképpen sikerült kapcsolatba lépni a túlélőkkel, mennyire bizonyultak készségesnek, hogy elmeséljék történeteiket?

– A topolyai mezőgazdasági középiskola egykori igazgatója azon fáradozott, hogy emléktáblát állíttson a brigád

a nyersanyagot és tervezettni a következő lépést, a csapatunk szétszéledt. Mindhárom más-más helyen, más városban, más munkarendben kezdtünk el dolgozni, de azzal nyugtalanultunk magunkat, hogy a legalább a lényeg megvan, de ez legfeljebb egy könyvtár polcára elegendő, és ebből az állapotból billentjük ki most a projektet. A kazettákat egyébként a munka végével könyvtáraknak ajánljuk fel. Bizonyára akad majd, aki érdekel néhány vágatlan fejezet a vajdasági magyarság történetéből, és szerintem remek szakdolgozatot is lehet írni a téma kapcsán.

Egyébként ez idáig mintegy tíz órányi felvétel készítettünk, de megszereztük egy napló másolatát s van néhány fényképekünk is. Ugyanakkor egy bakelit lemezre is rábukkantunk, amelyen a Petőfi-brigád emlékkórus énekel. Ugyanakkor még több fotó, visszaemlékezés és eredeti dokumentum kellene, s talán még egy interjúra is szükség lenne. Talán nem ártana a csaták helyszíneit is megnézni. Ezek viszont nem szabadnak el, s ezt követően a forgatókönyvírás is elkezdődhet.

Mindenekelőtt pénz kell szereznünk ahhoz, hogy réve érjen a film. Jelenleg ennek a lehetőségeit is kutatjuk. A több éves szünet alatt mindannyian gondolkodtunk a megvalósításon. Bár nem mindenben értünk egyet, abban igen, hogy nem akarunk unalmas filmet csinálni.

A Petőfi brigád rövid története

Három zászlóaljnyi vajdasági magyar 1944. november 28-án indult útjára Topolya központjából, hogy részt vegyen a dél-baranyai és szlavóniai harcokban. Topolya központjában, a Bácskossuthfalva felé vezető út elágazásánál ezt az eseményt emléktábla is hirdeti az utókornak.

A legújabb kutatások szerint azonban ez az alakulat, annak ellenére, hogy a jugoszláv hadsereg főparancsnoksága erről már november 23-án határozatot hozott, még nem a Petőfi-brigád volt. Először az 1944-es esztendő utolsó napján, december 31-én sorakoztak fel a XV. Vajdasági Petőfi-brigád harcosai. Ekkor ezerkétszázan voltak. Hivatalosan a 3. Jugoszláv Népfelszabadító Hadsereg 16. hadosztályának 15. brigádjaként tartották számon a vajdasági magyarok seregét.

Az alakulat tagjai már január első napjaiban háborúzni kezdtek: a Dráva mentén több frontszakaszon megütözköztek a németekkel. Szinte mindenütt jól fölfegyverzett túlerővel találták magukat szemben. A pokol legmélyebb bugyra pedig még csak ezután következett. 1945. március 6. és 16. között a horvátországi Bolmányánál (Bolman) a Magyarországra felé kitérő németek megütözköztek a jugoszláv és szovjet csapatokkal. A Petőfi-brigád itt gyakorlatilag megsemmisült. A túlélők vallomásai szerint a brigád tagjainak a kilenczede vesztett el a vágóhídon, ez év március utolsó napján pedig feloszlatták a Petőfi-brigádot.

Forrás: tortenelemportal.hu

tagjainak a tiszteletére. Mivel ő ehhez már sok nevet és címet összegyűjtött, az ő listái alapján indultunk el házról házra. A katonai alakulat még életben maradt tagjai közül senki sem húzódkodott attól, hogy a háborúban történetekről beszéljen. A riportalányok szívesen meséltek az általuk átélte dolgokról. Az egyik ilyen interjút követően az egyikük felesége meg is jegyezte, hogy még sosem hallotta férjét ilyen sokat beszélni a brigádról. Egyébként azok alapján, amit hallottunk, nagyon kicsi a keresztmetszete a valóságnak és a hivatalos verzióknak. Talán szerencsésebb ügy fogalmazni, hogy az a kép, amelyet a brigádról kialakítani igyekeztek, csak nagyon kis szelete a sztorinak, a történet maga jócskán kilóg alóla. Volt abban hősiesség, bátorság, előretörés és hit is, de kevesen említik az éhezést, a menetelest, a tetveket, a gyenge fegyvereket és az óriási áldozatot, amit ezek az emberek hoztak.

■ A blogbejegyzésben megemlégted, hogy önkéntesen kezdtétek el forgatni. Támogatásokban nem gondolkodtok?

– Ez lenne a következő lépés. Azért kezdtük el saját pénzen a forgatást, mivel nem akartunk a „papírokkal pepecselni”, és persze a tetvagy is hajtott minket. Ez persze rokonszenves hozzáállás, de nem túl okos. Most megpróbálunk olyan forrástakat találni, amelyekből elkészíthet a film. Bizom benne, hogy nem lesz nehéz, hiszen tudommal ez lenne az első eset, hogy dokumentumfilm készül a Petőfi-brigádról. Ha sikerül egy izgalmas filmet készíteni, nagyon sokan megismerhetik a magyarság történetének egy apró, de annál érdekesebb szeletét. Természetesen nemcsak pénzügyi segítségre hajtunk, hanem bármilyen más támogatást is elfogadjunk. A blogbejegyzéshez érkezett hozzászólásokban is elhangoztak nevek, kaptunk telefonszámokat, ezek is sokat lendíthetnek előre az ügyön.

■ HORVÁTH Zsolt